

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—,
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJEVNO. MJESECNO
K 1:20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGЛАSI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

Stiglo dne 20/5/14 sat 10 početku

Primjer

natp.

Pril.

BIBLIOTeka

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBĆIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRУNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

BR. 40.

ŠIBENIK, 20. SVIBNJA 1914.

Naši fregolisti.

U delegacijama su slovenski delegati dr. Korošec i dr. Šusteršić razvili kô obično veliku svoju djelatnost. Dok je delegat Dalmacije dr. Baljak našao svrsi shodnjim stati u zakutku drče se one „dolce far niente“, slovenski delegati i istarski delegat dr. Laginja dali su se birati u razne odbore delegacija. Žao nam je, što je bolest zapriječila dičnog nam dra. Laginiju da vrši svoj mandat u delegacijama, kako mu njegova sviljet dužnosti i rada te njegovo pravaško uvjerenje nalagali. Tako je na delegatima Korošcu i Šusteršiću ostala težka zadaća da sami od Hrvata i Slovenaca zaузmu u delegacijama stanovište koje najbolje odgovara narodnim, gospodarskim i kulturnim zahtjevima hrvatsko-slovenskog naroda.

Težke i iznimne su prilike u kojima žive naša braća Slovenci, jer prvi na udaru njemačkog Dranga, s kojim moraju da vode borbu na život i na smrt. Kada se govori o politici — još bolje o političkoj takšći — Slovenaca, treba imati pred očima spomenutu okolnost, i onda ćemo razumjeti i kod jedne i kod druge slovenske stranke ono što neki krste austrijanstvom, a „Narodni List“ crno-žutim jugoslavenskom.

Za balkanskih ratova upravo slovenska pučka stranka znala je i odvažno i dosljedno zastupati svoje slavensko stanovište koje ima izazodište habsburšku monarkiju slavensku. Ako kod Čeha još danas vrijedi ona Palackoga „da nema Austrije, trebalo bi je stvoriti“; ako možemo kod Čeha razumjeti kramarsku njihovu politiku koja ih vodi u svakom pitanju, pa i u onom austrijsko-srpskih odnosa; ako jedno takovo realno shvaćanje

českih političara nalazi kod nas čak i oduvjetnog štovatelja — onda moramo reći, da su napadaju na Slovence, sapete gvozdenim obrucom pangermanizma, i neosnovani i nepravedni. Položaj Slovenaca prema pangermanstu je kudikamo teži nego položaj Čeha, a ako Česi neće da imaju protulegitimističkih težnja, tko će razuman a pravedan da osudi Slovence jer stoje strogo na pozitivnoj bazi legitimite? A jer na takovoj bazi stoe, to je i njihovo pobijanje pangermanstva, kojim odiše svaki nastup slovenskih zastupnika i u parlamentu i u delegacijama, dosljedno i uspješno.

„Narodni List“ krsti crno-žutim i onaj stavak govora dra. Šusteršiću, u kojem je rečeno da slovenski narod neće se utopiti u pravoslavlju. Ali je prešatio, da je Šusteršić rekao prije toga da: slovenski narod neće da postane nikakva Windische Mark, nikakva mletačka pokrajina, ali niti neće da se utopi u pravoslavlju. Dakle: da se ne utopi ni u pangermanstvu, ni u talijanstvu, ni u srpstvu. Time je rečeno: oživotorenje slovenskih narodnih težnja u okviru habsburške monarkije.

Kada jednom ova pretpostavka stoji — a to je bazom i „Hrvatskoj Stranci“ kojoj je „Narodni List“ glasilo — onda i svi ostali prigovori protiv one dvojice slovenskih delegata gube na svojoj težini, ili uobče padaju. Zašto se prešuće okolnost, da nije bilo delegata u austrijskoj delegaciji, pa ni českoga, koji se nije izjavio za sadanju osnovu vanjske politike, za trojni savez? Ako je sjevern medved projigra simpatije Slovenaca, izgubio ih je i kod svakog razumnog čovjeka pored činjenice, da je Rusija negacija svake slobode, jedan prozdrljivi moloh u kojem se u

nezasitnosti natječu carski autokratizam i rusko reakcionarno društvo.

Ako je Šusteršić zagovarao više energije u pitanju orientalnih željeznica, nije to radi njemačkog i mađarskog kapitala, jer tu je i kapitala českog i uobče slavenskog. Masaryku i drugim češkim političarima bila je prva, da se česka industrija proširi u nove krajeve Srbije, i baš pod austrijskim plasti. A neće Česi niti ijedan drugi narod monarhije Srbiji za volju štovati svojih interesa.

Strašni grijeh je, po mišljenju „Narodnog Lista“, počinio delegat Korošec, kada je bio znati, da li će Austria zadržati protektorat u Staroj Srbiji i Macedoniji. Pravilnije bi bilo, da si je svećenik Blankini stupio upit: što je probitajnije za katoličku stvar? — a glasilo „Hrvatska Stranka“ da se je zapitalo: nije li protektorat Austrije nad slavenskim katolicima koristan po slavenstvu habsburške monarkije?

Zločin je pak počinio delegat Korošec, kada je zagovarao, da se uzpostave bolji odnosi sa Srbijom, tako da joj se prikrati mogućnost, da svoje velikosrbske aspiracije protegnе na naše strane! Po mišljenju „Narodnog Lista“ delegat Korošec toga nije smio reći, već je morao zagovarati, neka se odnošaji sa Srbijom još više zaostre, eda se Srbiji olakoti i pospiši mogućnost, da svoje velikosrbske aspiracije protegne na naše strane!

Držanje „Narodnog Lista“ vrlo je čudno. „Hrvatska Stranka“ dosada je u svojoj ukupnosti pokazala da vjeruje u oživotorenje narodnih težnja u okviru habsburške monarkije. „Narodni List“ naprotiv pove se na vrlo skliko polje, a gg. Ivčević, Tommaseo, Borelli, Tončić, Madirazza, Tripalo, Brajković, Radimir, Katnić, Topić, Rismundo itd. itd. pokazaše

se dosad kao vrlo oprezni političari, kojima se ne rači igrat se hazarda, jer im kosti nisu za vratolomne skokove. Kako dakle da tumačimo ovu opreknu između glavnih faktora „Hrvatske Stranke“ i njenog glasila u najglavnijem programatičnom pitanju?

Istina je, umjetnost fregolijanska ima najviše sljedbenika među političarima. Tako i ove transformacije „Narodnog Lista“ moraju da imaju svoj povod i svoju svrhu. Je li to Vašekov medved ili što drugo, pitanje je koje je „Hrvatska Stranka“ dužna da razčisti, eda se javnost daje ne zavarava.

(Vidi naše brzavje).

moralbi bi imati momčad sa propisanom knjižicom. Ovo je za naše prilike jedan bezmisao i na štetu je naše mornarice, koja je potom prisiljena, u pomanjku domaće stalne momčadi, služiti se tudjim mornarima.

Seljan Zablača bave se na svojim malim brodovima vadnjem morske pržine. Ovaj posao nije stalni, niti to je odredjene momčadi, već ga obavljaju seljani u nestaci drugog posla, i to u samom Šibenskom kanalu.

Od ovakih kukavelja tražiti ispit male ograničene plovidbe, i smiješno je i nije ljudski. Takav izpit mora se polagati u Zadru, što nosi sobom trošak za vlasnika broda od preko 100 K. Ali najsmješnije je, da, dok se takav izpit od zabilješke koji se bave vadnjem morske pržine uz vlastitu obalu, takav izpit ne traži se od ribara koji ribaju u morskoj pučini. Ovo polaganje ispit male plovidbe i ne bi bila tako loša stvar, kada bi bila jedna občina odredba za sve male brodove bez razlike; dakle i za ribare, i za šport i za brodove koji služe za kućnu porabu. Ali na što bi onda došli? Ne bi li to bila veksacija, mjeru koja ne pristaje za naše prilike i za naše siromaštvo?

Prama tome, svi stanovnici užduj Jadranske obale, koji posjeduju i najmanju ladjicu za kućnu uporabu, morali bi imati sve dotične isprave, stalnu momčad kao parobrodi i veći brodovi koji služe izključivo trgovini. Morao bi dakle sve to imati i naš Prvičanac za odvest se na kopanje na Šrimul!

Ludost je dakle tražiti ispit od našeg težaka iz Zablača, Prviča i sličnih koji idu direktno iz svog mjesača Šibenika, i niggje drugamo. Dosjedno ribari i takovi koji plove svojim ladjicama do 30 milja u morsku pučinu morali bi polagati izpite kapevana duge plovidbe, nakon što bi svršili nautičku školu!!!

Nego po srijedi je nešto drugo, da se naime ide za tim, da se našeg seljaka i opet u jednoj formi siše. Čujemo naime, da se vlastnicima brodova nude neki iz redova činovnika lučkih ureda da će ih oni pripraviti na ispit. To je drugim rješenjima globljenje. Za danas samo ovoliko, da drugom prigodom razvjetljimo malo više potupak takovih činovnika.

* * *

Druga stvar je još značajnija i još ljepe osvjetljuje lakomnost ljudi na Pomorskoj Vladi.

„Istome (najskrovitije),
„Po izričitoj volji gospodje barunice red mi je bilo pisati po ovaj način, kako Vi vidite iz priloženog pisma i morao sam joj dati pročitati. Sada mi moja savjest naže, da pridom poseban arak, ovo malo redaka, zbog vjernijeg obavještenja Vašemu Presvetiteljmu Gospodstvu.

I zabilježi je gospodja barunica, osim općenitog anemickog stanja, sada zaražena, no reumatičnom ognjicom, već upalom na želuć i dalmom, po svoj prilici ostatek dugog zaraznog razvijanja miasmatičnih ognjica. Po sebi zlio ne bi bilo od nikakve zamašnosti, ali mi zadaje misli općenito anemicko stanje i skrajna moralna klonulost bolesnicu. Ima nekoliko dana, da sam počeo liječenje neki mineralnim vodama, što mi dolaze iz Termi. Čudevita sam iskusio ovom vodom. Nadajmo se,

Ja ne velju Vašem Presvetiteljmu Gospodstvu, da dogjete, jer je i gospodja barunica uzmirena, a koliko mi se čini, radi toga puta zbog vašega zdravlja i najodlučnije je zaustaviti ga; s toga se ne smije postupati protiva njezinje volje. Samo vam moram priponutiti jednu zgodu. Pri jučešnjem svome posjetu bio sam zadovoljen radi obilja i sa rasploživošću bolesnicu. Baš su joj donijeli vaše pismo, kad sam ja ulazio; ona ga nije bila još otvorila i nije ga htjela otvoriti u mojoj prisutnosti, uza sve moje kumenje. Reč bi, da ga je pročitala, netom je ostala na osam i iz tog je sprovela nekoliko nemirnih ura, vrlo

rgavu noć sa bôćom na desnoj bočnoj slabini i s kašljem.

„Meni nije poznat sadržaj vašega lista. Uz sve to znam, da ste vi u tijesnoj rodbinstvu s ovom neprisposobilom gospojom, za koju mi se čini, da o vašem presvetiteljmu gospodstvu goji užvišeni i zaštićeni pojmom. Hodo sam Vas dakle zamoliti u svome svojstvu liječnika: pište joj slobodno, jer joj je i preko izma nužna moralna laščina, ali izbjegavajte stvari, koje joj uznemiruju dušu.“

„Vi mi ne zamjerite, prevrđeni gospodine zastupnici, ako me osjećaj dužnosti i obzire sučuti prama gospodji barunici nagoni ovako vam otvorito govoriti, a vjerujte mi, da sam svegjer, uz duboko poštovanje,

„vaš preodani i presmjerni D. or A. N.

„Barunici

„Jeleni di Santa Giulia u Cefalu

„Rim, dne 27. siječnja 1882.

„Nijesam se nadao uslužnome posvjetovaljci odličnog doktora Nisecem. Reumi? Malenkost, no međutim sam vrlo nejeduljno nasmrš u tuju bolesničku sobu. Oprost mi, dragu Jeleno. Dakle ne doči u Cefalu; naprotiv cu se po rimsku raščarivljati uz svoje uzgljavje. A i nastojat cu biti zera-ljubomorni, nego li moje Sumana; Bojim se, da sam se sa pam, pod uplivom one gospogje, obiljate rascvjetao i razgrana-

tarno more, to sve do srca ledi. Promatram neke svoje drugove novajljive, dosada su se ju ukočenili od leda, propali, boluju sa grljivostju i sa nostalgijom. Promišljam: ovo je dakle sreća, ovo li je međer mudrost Italije? Prošastog ponosica reče ne jedan ministar, da je Bismarck, usporegujući politiku Italije s onom Španjolsku, iskazao čestitama; a mi smo, ispravne, jadoljive sjene, zabeznukuti u onome trenutu savjesti, mučali.

„Ja megutim učim; proučavam i ljudi i stvari zbogu budućnosti. Sadašnjost i nije za drugo sposobna. Nagovorilo sam se nekoliko puta, sasvim kratko, o predmetima teme važnosti, skladao glazbalu, ne bili li našao la. Posljednjeg je puta na predsjedničkoj gledalištu bila jedna gospogija, koja je čudo sliči. Raspravljalo se o proračunu po-plođedjstva i ja sam govorio o Šumama. Bojim se, da sam se sa pam, pod uplivom one gospogje, obiljate rascvjetao i razgrana-

nju, nego li moje Šumane.“

„Redovito izjutra, uza svu politiku, projašim. Potpukovnik B..., namješten sa sada kod glavnog čeonista, uzajmljuje mi svoju malu bedeviju, koja se po irske proprije poput zeca. Jutros sam se u igar jašio zvono Porta Maggiore cestom Prenestina, da tražim Hram Mira; zar nije u jedne zemane na onim stranama opstalo neki Hram Mira? Nu čini mi se, da je pisano, niti ja 'gda iznajgh' taj hram. Bilo se nebo izvedrilo, zemljom vladala aručina i zelen; brijevgovi su natrušni snijegom. Projašim o desnu onome ogromne bonu, a s lijeve onoj izbočini, na kojoj smo sje-

dili, spominje li se, među makovljem razgledali putu more poljana i sone grobnice i prikaze vodovoda. Bedevija mi se ustupodi na pô kilometra s one strane, na puteljku, što sijeće via Labiciana, blizu neke četverougle grobnice. Možda je promisila, da je ongiye Hram Mira, jer je dokučljiva; može biti je izdaleka, na tišini, načula živžd vlaka iz Napulja. Čuo sam ga i ja, mislio sam na Siciliju i na te, nu na drugome svjetu, na kome gospoduje tišina i pustoš.

„Rim-grad duha; tko je to reka? Ja ne nijesam više spominja, da sam kipom ja, a navlastice da je bedevija poda mnomo. Ima li slučaju, da se oboli od matematičkoga misticizma s ekstazom u mozgu? To baš nije moja sklonost; nu uza sve to osjeća se rgjavim biljež. Pomišli; da me katkada zaskoči ideja živjeti u pola Septima Severa sa Tomom Kempisom i sa gambrinima.

„Bit će, da čudo čavrljam, a ti ćeš se umoriti. Nastoj, da ti pišma čita vrsni doktor Nisecem, koji bi mogao odulj pretrgnuti kakvim „nastavit će se“. Svjetovanje ovaj put dolazi okasno, nu ne valja ga svejedno zbaciti, jer cu ti ja i opet pisati, brzo i nadugo. S Bogom, draga Jeleno. Pozdravi mi odličnog doktora i primi srdačno šaku ruke

„od tvoga preiskrenoga bratuceda Cortisa

(Nastaviti će se).

Pomorska Vlada, na predlog lučkog poglavarstva u Zadru, izdala je odredbu, da se za vadjenje morske prizne mora imati dozvolu, koja se svake godine ima obnoviti. Da se dobitje tu dozvoli, mora se bilježiti molbi priložiti načrt, potvrđen od mjeraca očeviđnosti, o svakom požaju odakle će se prima vadići. Za takove dozvole plaćat će se jedna daća, t. j. drugim riječima, plaćat će se najamnina.

Ovo znači, da će siromašni seljak Zablać ili kog drugog mjeseta, koji se dosada bavio vadjenjem morske prizne samo saslušati, kada nije mogao naći drugog posla, da će taj seljak, ako bude htio obavljati onaj nezavrsni posao, morati unaprijed naprije potrošiti 300-400 K za načrt i još k tomu plaćati godišnju najamninu. Kroz jedan društvo može da izvadi težko jedan brod, t. j. dva kubična metra prizne, koju proda po 4 K m³. Prva posjedica nameća bit će, da će se m³ morati prodavati po 8 K, što će izazvati poskušnjene pri gradnjama; drugo bit će to, da će se težko tko odvazi na taj posao kraj takvih nameta; pogotovo pako ne će se nitko dati na takav posao, ako mora trošiti 300-400 K na načrte.

Pa taj blaženi načrt! Zaista ženjalina je to zamisao, koja pokazuje da njen zemaljnik nema pojma o vadjenju prizne. Kakav načrt, ako jadan čovjek, eda zaslubi dnevnicu, nezna ni sam gdje će naći način načrte, već mora lutati dok nadje ovđe nešto, ondje opet nešto! Kada smo rekli, da će gospoda na Pomorskoj Vladi doći još na misao, da se moraju prikazati načrti za lovlenje — gavuna, dostočno smo prikazali absurdnost ove ideje.

Nego stvar ima i svoju pravnu stranu. More je naime jedno javno dobro, a Pomorskoj Vladi pristoji samo nadzor i ništa više. Ovim naprotiv svojim postupkom Pomorska Vlada prisvaja si prava, koja su uopreći sa pojmom javnog dobra. Ako se danas za porabu mora traži jedna daća ili najamnina, sutra će Pomorska Vlada poći i dalje te prodati morsko područje, uživanje od seljana od pamtićeljka i njima izključivo pripadajuće kao javno dobro.

Neznamo, što je Pomorsku Vlado vodilo, kada je ove odredbe izdala. Istina je pak, da ove odredbe nova su veksacija našeg pučanstva, kao što je istina, da se u njima zrcali svagdani birokratski sustav. Vidjet ćemo pak, nisu li po srijedi i drugi sebični motivi.

Za danas donosimo ovo, upozorjujući mjerodavne fakture, da je mrvarenja i globljenja pučanstva i previše, pa da ćemo za to postupak vlasti uzeti pod oštar nož javne kritike.

Političke vijesti.

Bosna u delegacijama. Izgleda da će skoro doći do toga da i Bosna bude zastupana u delegacijama. Kako se govori, to će se dogoditi u toj formi, da će bosanski sabor birati između svojih članova jednu delegaciju u austrijsku, a drugu u ugarsko-hrvatsku delegaciju. Ovi će delegati biti punopravni članovi s ostalim članovima delegacija. Ovo bi bilo vrlo veliko priskođenje bosansko-hercegovackoga ustava.

Protuaustrijski pokret u Italiji. „Neues Wiener Journal“ javljuje iz Napulja: Nepratieljsko raspolaženje koje se od nekog doba opaža među talijanskim djaštvom protiv Austro-Ugarske dobitlo je krivnjom austrijskih mornara nov poticaj. Neki trgovci su saglednicima htio se da svoga čamca po užetu popeti na palubu parobroda Austro-Amerikane „Marta Washington“. Dok se taj čovjek užetom uspinjao, perećala su tri mornara uže a trgovac padne u čamac, pri čemu je slomio obje noge i ruke. Taj je događaj proizveo veliku užurjanost, a lučka oblast pozvala je „Marti Washington“ da će usidri na drugom mjestu. Djaci hijedoče u povorci počeli pred austro-ugarski konzulat, ali su bili sprječeni.

Novi protiv Rumunja. Aradski rumunjski list „Romanul“ javlja da se protiv aradskih Rumunja sprema velika parnica radi agitacije protiv jedinstva magarske države*. Optuženi su: odgovorni urednik „Romanul“-a, glavnog organa rumunjske narodne stranke, Konstantin Savu, narodni poslanik Stevan Č. Pop ravnatelj „Romanul“-a V. Goldum, ravnatelj banke „Viktoria“ Sava Rajku i advokati: dr. J. Maršiš, dr. K. Janku, dr. Jovan Velčić, dr. S. Ispavnik, dr. Romulo Velčić, dr. Dj. Krišan i dr. Al. Stojanek. Obtuženi su kao članovi izvršnog odbora za županjske izbore radi proglaša upućenog Rumunijama aradske županije u kome je državno odjeljstvo našlo „draženje“ i t. d. „Romanul“ se nuda da će sigurno biti osudjeni.

Obća amnestija u Srbiji. Kralj Petar je podpisao ukaz, kojim je pomilovano većina političkih osuđenika, među njima i takvi, koji su osuđeni na 20 godina tamnice. Amnestija proteže se i na osuđenike strance, od kojih su 16 iz Ugarske i Hrvatske već u kažnjeničkom odjelu stigli preko granice.

Medju pomilovanim nalazi se 14 osuđenika iz Novih Krajeva, koji su za vrijeme rata osuđeni bili radi bune i razdražavanja protiv državne vlasti i protiv službenih organa.

Gospodarstvo.

Društvo Steinbeis prešlo na državu. Ministar finansija vitez Bilinski izjavio je u bosanskom odboru austrijske delegacije, da je bosanska državna uprava kupila skoro sve dionice (93%) državštva za izvoz drva Steinbeis. Prama tome poduzeće pod imenom Steinbeisa više ne postoji. Probitivo je u državu bio skoro izključivo bavarski kapital.

Kako je ovde stavaršte i izvozilište tog društva, to se ova promjena tiče i Šibeniku. Dosađ je poduzeće bilo prvo reda i aktivno, pa je nade da će takoost ostati i unaprijed.

Mramor u Sinjskoj občini. Iz Sinja primamo: U amuošnjim razinim selima nalazi se u izobilju raznih vrsta mramora, da bi se poduprino moglo utvrditi, da mu sliči u Dalmaciji nje; dosta je pogledati započeti zvonik, od istoga gradien, eda se čovjek nemože dosta načituti i nadiviti. Najlepši i najobiljniji, naslage se nalaze u selu Lučane, odakle mramor vadjen i za zvonik mjesnje župne crkve.

Od prošle godine u Lučanima bavi se vadjenjem na privatnom zemljištu Živnostenske Banke.

Nedavno, na općinu stiglo je više moliba, od Banke, privatnika, kao što i od udruženja mješćana bez razlike stranaka, tražeći, da im se ustupe seoska zemljišta opću na Lučanima za vadjenje mramora na veliko. Razni molitljivi prikazali su i ponudili i po jednu godišnju nagradu u korist dotičnoga selu.

Sad ostaje na općini, kako da ovaj posao čim prije uredi, i krajnji privede, kako će biti, na to veću korist selu Lučanu i vlasništu Župne crkve.

Sljeparije sa iskoriscivanjem izuma. Trgovačko-obrtnička komora zagrebačka upozorila je već opetovanje interesente, da prije nego što bi se obratili na koju inozemnu tvrtku za iskoriscivanje izuma, za traže predhodne informacije o pouzdanošći dotične tvrtke, jer se upravo na tom polju tijera sastavno i razgraneno prevarno poslovanje. Takvih sljeparskih poduzeća imade skoro u svim većim gradovima inozemstva, a osnivači su u većinom prevejani varalice, koji obilatom reklamom i zamarnim obćenjima dovode na ljepek lahkujivo izumitelje.

Kako sada zagrebačkoj komori javlja iz Pariza, otkrio je ondješnje redarstvo kažnivo poslovanje patentnih poduzeća nekih inozemaca, te uapsilo osnivače jednog od ovih, poznatog pod nazivom „Glickauf“, s kojim su bili po znaju spomenute komore u svezi i mnogi hrvatski izumitelji, koje je ona odvratila od daljnje podržavanja sveza. Vlasnik tog poduzeća, niki Klostermann, čim je osjetio nepovoljni vjetar, pobegao je, te ga redarstvo proganja. Pred nekoliko dana pakop napsena je žena Klostermannova i njezin drug Wilhelm Strassen, koji su osnovali također dva, na žalost i kod nas dobro poznata poduzeća pod nazivom „World Trust Co.“ i „Societe Internationale de commerce et d'industrie“. Povedenom premetaćinom ustanovilo je redarstvo, da su one varalice, uhuvali u svoje mreže oko 200 osoba, te od njih izmizuli pod izlukom izhodjenja i unovenja patenta preko 100.000 franaka, a da dotičnici nisu imali nikakve koristi.

Stoga se izumitelji ponovno upozorjuju da u takvim svarima postupaju sa najvećom opreznošću te zatraže uvek prethodne informacije od nadležne trgovacko-obrtničke komore.

Protiv carine na uvoz žita. Zastupnici na carevinskom vijeću dr. Lich, upravo je na austrijskog ministra trgovine pismo, u kojem zahtijeva, da se ukine carina na uvoz žita u monarhiju. Svoj zahtjev motivira dizajnem cijena na žito. Kruh da je u zadnje vrijeme tako poskupio, da se medju radničtvom već opazaju težke posljedice skupoće. U svom listu veli, da zna, da će se ultra agrarci oprijeti, ali da je već skrajnje vrijeme, da se mimoidje njihov protest.

Ivan Bulić nakon mučkih Filipa!

Split, 17. svibnja.

„Sloboda“ od prošle subote 16. t. m. donosi vijest, kojom upozoruje državno odjeljstvo na članak pod naslovom „Mučki izbori najškandalozniji u Dalmaciji“, objelovanjem od iste „Slobode“ dan prije, a podpisom od Ivana Bulića, umirovljenog občinskog tajnika. „Sloboda“ nadalevjujeverena je (), da će državno odjeljstvo odrediti žaluba na korist ove občine. Neka je svaka čast i naše priznanje načelniku G. Mudražiju, koji, iako bolezljiv, ne žali truda već zamjerno požrtvovao leti u Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodoljubnim svrhama; Split a zatim i u Zadar da radi ono što mu patriocična dužnost nalaze da radi, naime na korist ove občine koju je kroz 2.000.000 uloženo od države za koristne radnje i melioracije. Nije sramota i moljaci oni koji su mogući kad to moljakanje ide za dobrim i rodolj

Vidio sam u „Zastavi“ da govoris o Dr. Dulibici, a posao su dva Dra. Dulibici, treba da kažeš na koga misliš. Samo ti napominjem, da je onoga danas g. zastupnik Dr. Dulibic, kad je ona notica izšla, bio u Murteru, kako je već redovno on u poslušna birača odsutan iz Šibenika.

U koliko pak govoris o čuškama, znam da mi sam o tomu ozbiljno ne misliš, nego si samo napisao da fraza bolje zvuči. U ostalom ti kažeš, da bi ti platio put ovamo do Šibenika, eda vidim, kako ćeš lijevo i desno čuškati.

Iz svega se razabire da boluješ na megalomaniji. Tvoji pruni prijatelji o tebi govorile, kako si nesredjen, prevrtilji, pa čak i abnormalan. A zbijala to se vidi iz svega tvoga djelovanja i za to te nitko, ne uzima vidljivo, jer previše djetinjš.

Sjećaš li se onoga, kada je jedan tvoj govor bio štampan u „Slobodi“? Radi njega morao si pred sudom odgovarati. Onda si od „Slobode“ tražio izjavu, da nije onako bilo, a molio si i kumio i boga i vrata, pa i Smodlaku i Trumbića, da natoče da se proces zabaci.

Na svu sreću da si sam „pravas“ svoje vrsti. Ali kad govoris o „spojinama“, reći ti ovo. Ima dosta vremena, da su mnogi bolji u stranci prava opazili, da se u stranku ulaziš samo za to da spajniras.

Dobar tek, Grga! Zdravo!

Urednik Josip Drezga.

Knjizvenost.

O ikavštini.

IV. Ikavština hrvatski liturgični jezik.

Hrvati imaju svoj narodni jezik u crkvi još tamo od 9 vika. I tal jezik u crkvi jest ikavski dijalekt. Ritual, pištale i evangelijske mise, sve ove liturgične knjige pisane su ikavskim.

Ako iko sumnja o tem, neka se proteže zapovđenim blagdanom po našim hrvatskim župama te nek udje u crkvu i čut će na sv. Misi „va vse viki vikov“ itd., pak Štenje knjige Bl. Pavla Apostola (na primir) k Rimljanim. Braćo, znajući, jer vrime jest jurje, da od sna ustameno, Sada bo bliže jest naše spasenje, nego smirovali“ itd. Ili na primir: Naslijedovanje S. Evangelijske po Luki. U ono vreme: Reče Isus učenikom svojim: biti će zlameњa i sunču u mjesecu i izviziš“ itd. Svi Rimski Rituoli do god. 1893. pisani su ikavski. Svako novo izdanje Rituola, Misala, Pištala i Evangelijske voli popunjeno i popravljenovo prvašnje staro izdanje.

Uzmimo glagoljski Misal tiskan po nalogu pape Urbana VIII. g. 1631. U odlici, u kojoj se dozvoljava i nalaže novo izdanje Misala Rimskog, veli se doslovce, da je ovaj novi Misal uređen, popravljen i popunjeno prama prvašnjim izdanjem Misalima po načinu papà Klimenta VIII., Pija V. te prama onomu Misalu učinjenom po dozvoli i privoli pape Ivana VIII. Tako: „Cura itaque sicut acceptimus, Misale idiomate Slavonico olim a felic. sec. Joanne Pape VIII. praedecessore nostro concessum.“

Urbanus Octavus. Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub anno Piscatoris, de 29 Aprilis 1631. Pontificatus Nontri anno octavo. M. M. Maraldus“.

Ivan VIII. je onaj papa koji je dopustio Slavenima, a nepose Hrvatima, da se u crkvi služe svojim jezikom. Jezik hrvatski u crkvi bijaše uveden onaj isti koji se još i danas nalazi, to jest ikavski. Tako prvi Misal i prve liturgične knjige kod Hrvata uvedene za pape Ivana VIII. bijahu pisane hrvatskom ikavštinom.

A kad to bijaše? U devetom viku, u Biloj Hrvatskoj u Ninu, za vladanja kneza Branimira, za biskupovanju Teodozije, za svetog življenja Ivana Nišnog, onda kad Hrvatska malo bijaše, slobodna i nezavisna.

Kako se je to dogodilo, izputamo vodi, nego se samo pitamo: Zasto Hrvati se danas srame svog jezika hrvatskog, svoje ikavštine, koja je bila posvećena uvedenjem u službu božju?

Grad i okolica.

Nj. Visost nadvojvoda Fridrik, vrhovni nadzornik infanterije, prispije je jučer u naš grad u službenе svrhe. Nadvojvoda se odvezao iz Zadra automobilom na slap Krke, a onda je na „Dalmatur“ stigao Prokljanski jezerom Šibensku luku, pozdravljen hitcima sa „Arpadom“. Pri izkrcanju dočekaše ga kontredimiral vitez Zaccaria i poglavari namj. sav. Kalebić. Pred Hotel Krka dočekaše Nj. Visost predstavnici občine upravitelj g. Luger i gg. dr. Ilijadica i

V. Kulić, zatim presv. biskup, predstavnik grčko-istočne vjere, te poglavare civilnih i vojничkih vlasti, s kojima svima je nadvojvoda izmijenio nekoliko prijaznijih riječi. Iza toga je nadvojvoda obišao grad, posjetio Stolnu Baziliku, a zatim odvezao se na „Arpad“, gdje je za užvanike bio priredjen svečani diner. Preko dinera odigrala je na brodu vatrogasnica fanfara birani program. Obala je kroz to vrijeme bila izkićena lampionima. Kada se je iz dinera nadvojvoda odvezao sa „Arpadom“ na „Dalmatur“, umjetni vatrometi, dani brigom občine, pružali su njopljice zahvaljuje.

Jutros je Nj. Visost nadvojvoda Fridrik obdržavao smotru vojne posade na Poljanu, a zatim se približio gradjanstvu i razgovarao sa pojedinicima iz gradjanstva i puka. Nj. Visost ostavio je u gradjanstvu najjefti utisak sa svoje prijaznosti. U 10 sati odputovao je automobilom za Drniš, pa onda dalje u Knin, Sinj, Klis, Solin, Split itd.

Za vrijeme horvaka Nj. Visost vijaje se zastava na občini, državnim uredima, na Šibencu, narodnim crkvama i mnogim državnim.

✓ Za trgovacku školu. Ovo dana je boravio u našem gradu dvorski savjetnik gosp. Gjelšić, referent za trgovacke škole, da se posavjetuje sa mjestnim faktorima radi osnivanja trgovacke škole u našem gradu. Uz nar. zast. dra. Dulibiću bijahu na dogovoru gg. namj. savj. Kalebić, upravitelj občine Luger, upravitelj realne gimnazije prof. Ježina, za trgovacko-obrtnički stališ V. Kulić, za trg. obrtničku komoru U. Fosco, upravitelj trgovackog tečaja prof. Bradanović. Uzv u obzir veliki trgovacki razvoj Šibenika, njegovo veliko zaledje te okolnost da je počr. sabor priznao Šibeniku potrebu trg. škole i u tu svrhu još g. 1907. glasovao stalnu godišnjenu podporu, svr se mjestni faktori izjavili za ustanovljenje takove škole, a dvorski savjetnik gosp. Gjelšić obeočao je da će za to svojski poradići.

Nar. zast. dr. Dulibić odputovao je jučer u jutro u Zadar, brzojavno pozvao je gosp. namjesnika na sjednicu saborskog odbora za izbornu reformu.

Iz Krešimirova Sokola. Večeras u 8 sati prijava čete. Pozivaju se svi članovi, da na prijavu pristupe.

✓ Andrija Matačić pok. Ante. Prekupčer je našeg dra. Justa Matačića i brata mu snasla težka nesreća naglom smrću dičnog im starine Andrije u dobi od 65 godina. Čestiti pokojnik bio je odan stranci prava. Neko vrijeme je bio i občinski predsjednik.

Jučer bio mu lijepr sprovod uz mnogobrojno sudjelovanje gradjanstva. Bilo je višenacija, a medju njima i onaj Mještina kluba stranke prava.

U mnogobrojne izkaze sučuti neka je učvijeljeni obitelji i rodbini i naše žalovanje, a blagoj duši pokojnika neka je rajsko nasele!

Kazalište. U subotu priredila je o-sječka družina operetu „Poljaka krv“. Karakter je ove opere skroz slavenski. Glazba nešto nešto poljska obilježje motivima iz narodnih pjesama.

Izvedba dobra, korovi i balet takodjer. Buvokski je ljubimac naše publike. Bujsek se pokazao vršnji glumcem i pjevačem. Ašembrenova i Grossova kao uvjek — dobre. Sve ostale manje uloge bile su u dobrim rukama.

U nedjelju „Traviata“ uspjela je u svemu okretnim i savjesnim izvajanjem. Spomenuti nam je osobito g. cu Lovčinskog, koja je svojim lijepim glasom i igrom učila sav crvo miline i dragost. Gosp. Skrivenjak je bio upravo iznenadjan. On je upotpunio sklad te divne „Carmonje“, te je izazvao veliki pljesak. Isto tako u „Bohème“. Istina nije svi bilo saršeno; to se ne može zahajevati od mladih sila. Orfeistar je dobar, ali ipak nepotpun. Zasluga je vrijednog i zauzetnog upravitelja A. Mitrovića, isto tako i kapelika F. Vanjeka, koji su svoj malobrojni orkestar dotjerali i izgladili, da su sposobni izvaditi svaku novu bilo i otežu produkciju. Posjet je bio velik, a odobravanje gradjanstva oduševljeno.

Krešimirovom Sokolu, da počaste uspomenu blagopokojnog Andre Matačića darovaš gg: Josip Drezga K 5; Dr. Fr. Dulibić K 5; Marko Protega K 2; Josip Berović K 2; Vjekoslav Medić K 2; Iviša Zorić K 1; Trlaja Joso K 3; Delagiovanna Justo K 2; Blaž Fakćević K 1; A. Bumber, učitelj K 1; Škalabar Ante K 2.

Gosp. Vidović Drago da počaste uspomenu blagopokone Karadjole Oršule darovaš je K 1.

Hrvatskoj Čitaonici darovaš je g. Ivan Švirčić K 1 da počaste uspomenu pok. Andre Matačića.

U fond „Hrvatske Misli“ poklonio je g. Drago Vidović K 1 da počasti uspomenu pok. Andre Matačića.

Mjestnom klubu stranke prava poklonio je g. Ante Bumber, učitelj K 1 da počasti uspomenu pok. Andre Matačića.

Družtvu „Šubićevac“, da počaste uspomenu blagopokojnog Andrije Matačića, pokloniše: Grubišić Šimo kapetan um. Rupčić Cezar obč. blagajnik, Belamarčić Marko i Don Rudolf Pian po K 2, Uprava nadopljice zahvaljuje.

✓ Smrtonosna nesreća u Sufidu. U ponedjeljak oko jednog sata i tri četvrteta popodne u tvornici Sufida eksplodirala je jedna peć. Radnik Ivo Rakitić Ivin iz Šibenika od 20 godina, bio je težko izoren. Prenezen u bolnicu preminuo je u 7 sati vjek. Jutros je pokopan uz obće saćeče. Sprovodi je učestvovao mnogobrojno gradjanstvo, članovi i onih osobama, državima i korporacijama, koji su bili na način prije način na počast pokopu blagopokojnog Andrije Matačića.

Izgubljeno. Dne 17. ov. mј. izgubljen je jedan zlatni lanac sa medaljom i sa dvije stice, stvari od uspomene. Pošten način neka stave donešene na redarstvo.

✓ BRZOJAVI „HRVATSKE MISLI“. MAGJARI NAM OTIMLJU MORE.

ZAGREB, 20 svibnja. Izšla je provedbena naredba k zakonu o eksproprijaciji morske obale. U toj naredbi se veli da pravo eksproprijacije imamo ugarski ministar trgovine, a molbe za eksproprijaciju imaju se podstavarati Pomorskom Uredu na Rijeci, nipošto pak autonomnoj hrvatskoj državi. Za provedenje eksproprijacije ne treba nikakva pristajanja hrvatske vlade, nego će ova po ministru trgovine samo bit obavještena (Fui, koalicija, izdajac).

✓ ŠUSTERŠIĆ ZA SAVEZ S FRANCUZOM I RUSIJOM.

BUDIMPESTA, 20. svibnja. U delegacijama je delegat dr. Šusteršić držao o vanjskoj politici gorov, koji je ubudio veliku senzaciju i među delegatima i u štampi.

Dr. Šusteršić gorov je o zadnjim protuaustrijskim demonstracijama u Italiji, i kako Italija savez s Austrijom iskoristiće u svoje svrhe. Ako tako dalje potraje, namće se samo sobom da se takovog saveza odrekemo. Saveznika moramo tražiti u Parizu i samo preko Pariza vodi put do Petrograda. Od trojnog saveza ima najveći korist Njemačka. U Austriji trebali bi naprotiv voditi pravu austrijsku unutarnju politiku, nipošto pak pangermansku. Govornik pokazuje na Korosku, koja bila koljevka Slovenaca, a danas je njihov grob. Austrija ima u sebi još prave snage; svi narodi njeni teže još za centrumom gdje stoljevi sijedi vladar; treba samo te sile jednom pravednom nutarnjim politikom zdržati.

Austrija zarobljuje

Essad pašu.

DRAČ, 20 svibnja. Essad paša bio se digao da sršu Wieda. Austrijska i holandezka oružana sila na to je uhvatila Essad pašu te ga zatvorila na austrijski ratni brod „Szigtet“. Pred Dračem je 2.000 muhamedanskih Arbanasa spravnih da na grad navale.

Italija je već dala analog ratnom brodoviju da odlovi put Drača. Austrija počiva svoje čete, Wied je u opasnosti. Austrijske i talijanske čete morat će intervensati. Govori se da će i Epiroti marširati proti Valoni.

IZBOR U KRANJSKOJ.

LJUBLJANA, 20. svibnja. Jučer je u Notranjskom obavljeno izbor za mandat na carevinskom vijeću izpravljeno smrću dra Žitnika. Izabran je kandidat slovenske pučke stranke dr. Lovro Pogačnik.

GRADILIŠTE na krasnom položaju uz ulicu pokraj „Ubožkog Doma“, pro-

dale je uz veoma pristojnu ci-:

.. jenu i povoljne uvjete. Za obavijesti обрати se Paški

.. Autuncu u Varošu.

Javna zahvala.

Prigodom velikog gubitka, kojem smo očutili nemadanom smrti nezaboravnog na-

Andrije Matačića

smatramo svetom dužnosti, da i javno zahvalimo iz svega srca svim prijateljima i znancima, koji su nam u ovoj golemoj nesreći bili na razan način pri ruci, kao što također i onim osobama, družtvima i korporacijama, koji su bili na način način počastili uspomenu blagopokojnog.

Šibenik, 20. svibnja 1914.

Obitelj i rodbina.

OBJAVA.

Dajem na znanje gradu, okolicu i putnicima da sam po novo restaurirao moju dobro čuvenu

Gostionu

u kojoj sam u stanju poslužiti goste bez razlike. U mojoj gostioni nalazi se čašica dobrog domaćeg Šibenskog vina crnoga i bijelog podruma. Takodjer pivo Puntigam, te sira, salama, pršuta, kobasicu, likera, kave, duhanu, mineralne vode i t. d.

Osobito je čuvena moja pečenka sa ražnjom kao tučevina, pilefina, odoči i janječevina, uvjek vruća po cijeli dan.

Sve ovo uz najumjerljije cijene. Podvora brza i tačna. Gostiona električno rasvjetljena, otvorena do 11 sati u noći na najprikladnijem dijelu grada, ugao ulice sv. Ivana.

Preporučujem se štovanom občinstvu, kojemu još jednom preporučam moju pečenku na ražnju, te se bilježim.

Velepričovanjem
Nikola Zlatan
gostioniar.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

:- ŠIBENIK. :-

KUTER

za 8 osoba ako prikladan i u sasme

.. dobrom stanju prodaje se.

.. Pobjele obavijesti daje gosp. EDUARD WEISS, c. k. žandarski nadporednik

Da postigne obilan prirod svoga rada na poljodjelskom

polju morati će pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline,

voćna stabla i t. d. sa

40° | 0 KALIJEVOM SOLI ILI KAINITOM

15-16° | 0 KALCIUMCLANAMIDOM

16-21° | 0 THOMASOVOM DROZGOM

i to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane tvrdke, kod opšteg putovanja ili pismeno. Ista tvrdka zanicima dijeli poučne knjizice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrste daju isti uspjeh, kao KAS a cjenje od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpačavaoc, i to prama uvjetima postavljanim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :- Šibenik.

(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56.)

Turske srećke!!

6 vučenja svaku godinu! :- Glavni zgoditci u zlatnim frankima:

400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000.

: Svaka srećka mora da pogodi! :

Pozor! Buduće vučenje: 1. lipnja.

: MJESEČNI OBROK 6 KRUNA. :

Upute daje i naručuje prima za „SLOVENSKU I HRVATSKU NARODNU STRAŽU“

g. VALENTIN URBANIĆ, Ljubljana 20.

Remington Standard

Jedan milijun pisačih strojeva

u porabi.

Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE ::

Podpuno

amerikansko pokušto

GŁOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat

Telefon br. 17-70.

JOSIP ZAMOLA

ovlašteni dekorativni slikar

u ŠIBENIKU

Bivši više godina u Trstu nalazi se sada već godinu dana u svom rodom mjestu Šibeniku, gdje je radio kod raznih tvornica i privatnih radnja te kod Pomorskog Okružnog Zapovjedništva.

Preuzima svakovrstnu radnju uz vrlo umjerene cijene i najvećom brzinom izvedbe. Preuzima i radnje i izvan Šibenika bez povišice cijene. Dosta je obavijestiti ga jednom otvorenom dopisnicom na gore naznačenu adresu.

Preuzima važne slikarske radnje po crkvama, kazalištima. 4-30

P. T.

Častimo se staviti do znanja svakoj cijenjenoj osobi, da smo već od davnina osnovali klesarsku zadrugu pod naslovom:

PRVA SPLITSKA
KLESARSKA ZADRUGA

registrirana na ograničeno jamčenje
U SPLITU.

Zadruga obavlja svakovrstne klesarske radnje bilo u mramoru ili kamenu uz najpovoljnije uvjete.

Osobitom prefinjenosti izrađuje žrtvenike, balustrade, krstionice, nadgroboke spomenike itd. u najmodernijim slogovima. Skladište je oskrbljeno sa mramornim materijalom, također mramornim pločama za pokušto. Budući je isto providjena izvrstnim radnim silama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku naručbu brzo i tačno izvršiti na podpuno zadovoljstvo ggnaručitelja.

Na zahtjev salje nacrte, uzroke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju postave svojim cijenjenim naručbama.

UPRAVA.

Na znanje onima, koji sebe ili djecu na život osigurati žele. Prije nego se osiguraju kod tudihih zavoda, neka dadu prvenstvo našem jedinom domaćem zavodu

„CROATIA“

koji ima razne cienike uz povoljne uvjete; razjašnjenja i upute rado daje Zastupstvo

KOPANI & MILKOVIC
.. ZADAR :: DALMACIJA ..

Zavod također preuzima osiguranja proti požaru.

PREDPLAĆUJTE SE NA
„HRVATSKE MISAO“

Austrijska parobrodarsko družtvo na dionicie :: „DALMATIA“ ::

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)	Polazak iz Trsta ponедjeljak u 5. — pos. p.	povratak svake subote „ 6.30 pr. p.
Trst-Metković B (poštanska)	Polazak iz Trsta u četvrtak	„ 5. — pos. p.
Trst-Metković C (poštanska)	Polazak iz Trsta u subotu	„ 5. — pos. p.
Trst-Korčula (poštanska)	Polazak iz Trsta u utorak	„ 5. — pos. p.
Trst-Šibenik (poštanska)	Polazak iz Trsta u petak	„ 5. — pos. p.
Trst-Makarska (trgovačka)	Polazak iz Trsta svake srede	„ 6. — pos. p.
Trst-Vis (trgovačka)	Polazak iz Trsta u subotu	„ 7. — pos. p.
	povratak svaki četvrtak	„ 7.15 pos. p.

Naslov za brzozave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlasita kuća).

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković — Opatija Šibenik — Split — Zadar.

Kupon založnica Zemljino ve- resijskog zavoda Kraljevin o Dalmacije plativi 1/11 kao i uvučene založnice unovčuju se kod

Jadranska Banka

u Trstu i svim

družnicama.

Dionička glavnica K 8,000.000. — Prijčiva K 700.000

—

Uložne knjižice.

Pohranja i administracija

vrijednosnih papira, te de-

viza i valuta. — Osiguranje ef-

kata proti gubitku na tečaju pri

vučenju. — Žiro računi i tekući računi.

Unovčivanje mjenica, dokumenata, odre-

zaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kre-

ditna pisma, čehovi, vagila, naputnice. — Pre-

dujmovi i zajmovi na vrijednosne pupire, dionice

sreće, robu (Warrants), brodoje itd. — Gradjevine

veresije.

— Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj

sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u

kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

Jadranska Banka
Podružnica Šibenik.

OBJAVA.

Dajemo na znanje p. n. Občinstvu da smo otvorili prodaju:

živoga vapna

uz cijenu od kruna 2.60 za sto kg.

ugašenog vapna

uz cijenu od kruna 2. za sto kg.

sve franko tvornica Crnica-Šibenik.

Naručbe upućuju se na adresu BATTIGELLI e ROSSI - ŠIBENIK.

Sa veleštovanjem

Peć za proizvodjanje vapna
— u Šibeniku.

Najprikladniji dar za svaku prigodu jest

INGEROV :: ŠIVAĆI STROJ

kojim se može šivati, vezti i vrpati.

Singer Comp. šivači strojevi

dioničko društvo

ŠIBENIK, glavna ulica.

OSIGURANJA ŽIVOTA

u raznolikim najnovijim, modernim i vrlo povoljnim kombinacijama preuzima jedini domaći osiguravajući zavod

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu. - Utemeljena god. 1884.

CENTRALA : Zagreb, u vlastitoj palati, ugao Marovske i Preradovićeva ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA : Osiek, Rieka, Sarajevo i Ljubljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I. II. kat
Telefon 5-4.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja

I. Na ljudski život :

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokušta, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara :

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokušta, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sjena itd.).

III. Stakleni ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,375.050.88
Prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,571.135.97
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 6,400.996.52

Sposobni posrednici i aviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

AUTOGARAGE

NAJAM AUTOMOBILA.

Javljam p. n. občinstvu, da sam otvorio

**Autogarage
i najam automobila**
novih, vrlo elegantnih, za 4 i 5 osoba.

Ciene veoma umjerene.

TELEFON Br. 61.

NIKO ROSSI.

Predplatnici šaljite predplatu!

.. POLJODJELSKA .. ZAJMOVNA BLAGAJNA

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo
u Šibeniku.

Ukamačuje novac na uložne knjižice uz

5%